

ΟΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Του Καθηγητού **Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ**
Πάντειον Πανεπιστ. Κοιν. Πολ. Επιστ. Αθηνών

Τα θέματα¹ της Αποκέντρωσης, της Δημόσιας Διοίκησης εν γένει και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ενέχουν αφ' εαυτών ιδιαίτερη σημασία. Η σημασία τους όμως αυτή προσλαμβάνει διαστάσεις μεγαλύτερες κατά περιόδους, λόγω ειδικότερων συνθηκών, υπό τις οποίες διατελεί μία Χώρα. Και η Χώρα μας κατ' αυτές «διατελεί» υπό ειδικές συνθήκες για ποικίλους λόγους.

Ενδεικτικώς:

Η Αποκέντρωση εν γένει της κρατικής διοικητικής μηχανής, παρ' ότι αποτελεί συνταγματική επιταγή και όνειρο δεκαετιών δεν έχει ολοκληρωθεί για πολλούς λόγους, μεταξύ των οποίων δεν προέχουν πάντοτε λόγοι αδυναμίας αντικειμενικοί, αλλά λόγοι πολιτικών επιλογών προς την κατεύθυνση της μη πλήρους εφαρμογής του θεσμού, παρά τα αντιθέτως δηλούμενα εδώ και τα συμβαίνοντα αλλαχού, όπου οι αντίστοιχοι μηχανισμοί εφαρμόζονται λυσιτελώς από μακρού (π.χ. Γαλλία, Ιταλία, κ.ά.).

Η Δημόσια εν γένει Διοίκηση «ακολουθεί» την μοίρα της Αποκέντρωσης. Οι πρόσφατες² «κατεπείγουσες» ρυθμίσεις της Κυβέρνησης και οι «εν θερμώ» εξαγγελίες εν συνεχεία της Αντιπολίτευσης για διάφορα θέματα της Δημόσιας Διοίκησης, (μεταξύ

1. Το κείμενο αποδίδει τα κυριώτερα σημεία διάλεξης του Καθηγητού στο Κοινοφελές Ίδρυμα Α.Σ. ΩΝΑΣΗΣ (Αθήναι) έπειτα από πρόσκληση του Συνδέσμου των Υποτρόφων του Ιδρύματος (6 Μαρτίου 1996 μ.Χ.). Την διάλεξη παρακολούθησαν Εκπρόσωπος του Δ.Σ. του Ιδρύματος, το Δ.Σ. και Μέλη του Συνδέσμου, Καθηγητές Πανεπιστημίων, Ειδικοί Επιστήμονες κ.ά. Προ της διαλέξεως η Πρόεδρος του Συνδέσμου Δρ Ιω. Κονδύλη σε σύντομη προσφώνησή της ανεφέρθη στο έργο του Ιδρύματος και του Συνδέσμου και στην προσωπικότητα του Ομιλητού, ο οποίος πέραν των άλλων, διετέλεσε και Επιστημονικός Υπεύθυνος έρευνας επιχορηγηθείσης υπό του Ιδρύματος.

2. Βλ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ, ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ. Επιστ. Υπεύθ. Κ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Αθήναι, 1996, τ. 3, σ. 1 επόμ.

των οποίων και εκείνο της περιφερειακής της διάστασης -Μάρτιος 1996- καταδεικνύουν περιτράνω το πρόβλημα «δυσλειτουργίας» της, το οποίο κατά τα φαινόμενα εμφανίζεται και ως μόνιμο και ως οξύ και ως προκαλούν σειρά παρενεργειών στην εν γένει ζωή της Χώρας.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση Α΄ και Β΄ βαθμού, εξ άλλου, δεν ηυτύχησε να έχει, πέραν της καλής συνταγματικής κατοχύρωσης, καλλίτερη μοίρα. Η Χώρα μας, η οποία «συνέλαβε» προ πολλών εκατονταετηρίδων την ιδέα της, παλινδρομούσα και παραπαίουσα, εγκατέλειψε κατά περιόδους στην τύχη του τον Α΄ βαθμό και μόλις πρό τινος «ηυδόκησε» να ασχοληθεί με τον Β΄, ο οποίος, κάθε άλλο, παρά γνωρίζει ημέρες δόξης, ως έχει σχεδιασθεί και ως επιχειρείται κατ΄ αυτάς η (ημι)εφαρμογή του.

Η φύση των εφαρμοσθεισών ή προτεινόμενων κατὰ καιρούς λύσεων επί θεμάτων Αποκέντρωσης, Δημόσιας Διοίκησης εν γένει και Τοπικής Αυτοδιοίκησης, συνήθως και μονίμως αποσπασματικών και μη εντασσομένων σε ένα ευρύ, συνεκτικό, λειτουργικό, τελεσφόρο πλέγμα πολιτικών και μέτρων, αναιρεί τις όντως ευγενείς προθέσεις των Εισηγητών τους και κάθε άλλο, παρά οδηγεί σε επιθυμητά αποτελέσματα. Η συνεχής, εξ άλλου, τροποποίηση των συναφών ρυθμίσεων (νομοθετικού και διοικητικού χαρακτήρος), η προκρούστεια εφαρμογή κατὰ περιόδους των σχετικών διατάξεων και η παρατηρούμενη, ενίοτε, από Κρατικά Όργανα ή Όργανα των Τοπικών Δομών αδράνεια περί την εφαρμογή των κειμένων νόμων, κάθε άλλο παρά οδηγούν στην «παραγωγή» «διοικητικού» εν γένει έργου, τόσον αναγκαίου, ίδια σήμερα.

Όμως τα εν λόγω φαινόμενα δεν επιτρέπεται να συνεχίζονται. Η εν γένει κατάσταση της Χώρας και η διεθνής συγκυρία, υπό την οποία αυτή «ζει» και «κινείται», επιτάσσουν άλλους ρυθμούς, πλέον εναργείς, πλέον λυσιτελείς, πλέον τολμηρούς (μετά συνέσεως πολλής εννοείται...).

Και πρέπει να υπομνησθεί, ότι πέραν της καλώς εννοουμένης εξυπηρέτησης των Πολιτών επί θεμάτων τρέχοντος διοικητικού χαρακτήρος η ορθολογικώς οργανωμένη και αρτίως λειτουργούσα Δημόσια Διοίκηση υπό καθεστώς πλήρους Αποκέντρωσης και η Τοπική Αυτοδιοίκηση, αποτελούν *conditio sine qua non* σημαντικών θεμάτων, όπως π.χ. η Ανάπτυξη με την ευρεία έννοια του όρου (οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική κ.λ.) και σε όλα, υπό έποψη χώρου, τα επίπεδά της (εθνικό, περιφερειακό, τοπικό) κ.ά.

Και πρέπει να καταστεί εδώ σαφές, ότι η ούτω πως αναφερθείσα Διοίκηση, το Κράτος, όπως προσφυώς έγραφε ο αείμνηστος Ακαδημαϊκός Καθηγητής Γεώργιος Βλάχος σε μία σημαντική μονογραφία του, «υπό μία ωρισμένη σκοπιά (την σκοπιά της προστασίας του γενικού συμφέροντος) (το Κράτος) ταυτίζεται ή τουλάχιστον επικαλύπτει το σύνολο των σημαντικών γεγονότων, τα οποία εκτυλίσσονται εντός ενός ευρύτερου γεωγραφικού χώρου, γεγονότων, που δεν παραμένουν ποτέ αμετακίνητα σε μία ορισμένη χρονική στιγμή, αλλά γεννώνται, αναπτύσσονται ή μεταμορφώνονται καθ΄ όλο το μήκος του ιστορικού βίου, υπό την επίδραση πολλαπλών ενδογενών ή εξωγενών αιτιών, αλλά και τυχαίων συμβάντων της ιστορίας. Σε κάθε περίπτωση, τίποτε δεν ημπορεί να αντιμετωπισθεί ευστόχως και αποτελεσματικώς στον χώρο αυτόν, χωρίς την καθολική θέα και συνεκτίμηση του συνόλου».

Και η συνεκτίμηση αυτή του συνόλου επιτάσσει την «απεμπλοκή» από το συγκεκριμένο μερικό γεωγραφικό σύνολο και οδηγεί στο «όλον».

Και το όλον εν προκειμένω επιβάλλει την αναφορά στις σχετικές δράσεις υπερεθνικών ή εξω-εθνικών Οργάνων και ιδίως του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου³, το οποίο ωργάνωσε ήδη προ τινων μηνών επιτυχώς την πρώτη Διάσκεψη Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την συνεργασία της Επιτροπής των Περιφερειών. Στην Διάσκεψη έλαβαν ακόμη μέρος η Συνέλευση των Περιφερειών της Ευρώπης και το Συμβούλιο των Κοινοτήτων και Περιφερειών της Ευρώπης. Σκοπός αυτής της Διάσκεψης ήταν να ενισχύσει τις σχέσεις με τις Τοπικές και Περιφερειακές αρχές της Ένωσης και να δημοσιοποιήσει έναν σχετικά κοινό προβληματισμό επί των προοπτικών της Διακυβερνητικής Διάσκεψης του έτους 1996 μ.Χ.

Οι συμμετέχοντες στην Διάσκεψη συζήτησαν επίσης, επί της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και της συμβολής των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών στην οικοδόμηση μίας δημοκρατικότερης και περισσότερο αλληλέγγυας Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία θα ευρίσκεται πλησίον των Πολιτών της⁴.

Σημειώνεται, ότι η Επιτροπή Περιφερειακής Πολιτικής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου συνέταξε δύο Εκθέσεις επί των δύο μεγάλων θεμάτων της Διάσκεψης, ενώ η Επιτροπή Περιφερειών είχε κληθεί να υποβάλει δύο Συνεισηγήσεις επί των ιδίων θεμάτων. Η Συνέλευση των Περιφερειών της Ευρώπης (ARE) και το Συμβούλιο των Δήμων και των Περιφερειών της Ευρώπης (CCRE) υπέβαλλαν τις απόψεις τους. Τα τέσσερα αυτά έγγραφα αποτέλεσαν την βάση για τις συζητήσεις κατά τις συνεδριάσεις της ολομέλειας της Διάσκεψης και το πρόπλασμα για την σύνταξη της Τελικής Διακήρυξης της Διάσκεψης.

Στην Διακήρυξη, μεταξύ άλλων, τονίζεται, ότι τα Συσκευθέντα Μέρη είναι πεπεισμένα, ότι η απαραίτητη ενίσχυση της δημοκρατικής νομιμότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης διέρχεται από την ηυξημένη συμμετοχή και ενσωμάτωση των Περιφερειών και των Τοπικών Αρχών στις οργανικές δομές και στις διάφορες πολιτικές της Ένωσης. Κατά συνέπεια, κρίνουν απαραίτητο η τρέχουσα αναθεώρηση της Συνθήκης να καταλήξει στις μεταρρυθμίσεις που ζητούνται από την παρούσα Διακήρυξη.

Είναι επίσης πεπεισμένα, ότι η πραγματική φύση της ευρωπαϊκής οικοδόμησης στηρίζεται σε ένα σχέδιο κοινής ζωής, που βασίζεται στην αλληλεγγύη στην οποία θα πρέπει να προσφέρουν την ειδική τους συμβολή όλες οι Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης και ζητούν να ενισχυθούν οι Αρχές του φεντεραλισμού και το πνεύμα της περιφερειοποίησης και τοπικής αυτονομίας. Ακόμη, προτείνουν τα Κράτη να σέβονται πλήρως την φυσιογνωμία κάθε Περιφέρειας.

Επίσης, κρίνουν, ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ως άμεση έκφραση των Λαών της Ένωσης, αποτελεί τον προνομακό συνομητητή και τον φυσικό σύμμαχο των Πολιτών και των πολιτικών Οργάνων, (που είναι πλησιέστερα, σε αυτούς, των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών) και ζητούν η αναθεώρηση της Συνθήκης να οδηγήσει σε

3. Βλ. Σχεπκώς και: Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ, Ι. ΒΛΑΣΗΣ, Β.Δ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αθήνα, 1996, σ. 63 επόμ.

4. Βλ. σχεπκώς και: Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Σοβαρότατο πρόβλημα το έλλειμμα ενημέρωσης (περί της Συνθήκης του Μάαστριχτ). Συνέντευξη, εν ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΚΛΙΣΗ, ΕΞΙΠΡΕΣ, HELLENEWS, Αθήνα, Ιανουάριος 1997 μ.Χ., σ. 59 επόμ.

ενίσχυση του νομοθετικού τους ρόλου. Υπογραμμίζουν, επίσης, τον ρόλο που αντιστοιχεί στην Επιτροπή Περιφερειών κατά την μεταρρύθμιση των Διαρθρωτικών Ταμείων και την ανάγκη στενής συνεργασίας με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στην περίπτωση αυτή. Τέλος, κρίνουν απαραίτητο τον επαναπροσδιορισμό της αρχής της επικουρικότητας, που προβλέπει ιδιαιτέρως την εφαρμογή της στις Περιφερειακές και Τοπικές Αρχές, σε συνάρτηση με τις αρμοδιότητες, που τους έχουν ανατεθεί, βάσει του εσωτερικού δικαίου των Κρατών Μελών, στο πλαίσιο της μέριμνας για μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα τόσο σε επίπεδο λήψης αποφάσεων, όσο και εφαρμογής των διαφόρων πολιτικών. Επί προσθέτως ζητούν η αρχή της τοπικής αυτονομίας, όπως ορίζεται στον Χάρτη της Τοπικής Αυτονομίας του Συμβουλίου της Ευρώπης, να εγγραφεί στην Συνθήκη ως γενική αρχή του Κοινοτικού Δικαίου, που απορρέει από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των Κρατών Μελών και υπενθυμίζουν, ότι η αρχή αυτή σημαίνει τόσο τον σεβασμό του συνόλου των ιδίων αρμοδιοτήτων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όσο και την παροχή των απαραίτητων μέσων για την εκπλήρωσή τους.

Πέραν όμως του εν συνεχεία λειτουργία ευρισκομένου Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, με ό,τι αυτό συνεφέλκεται, η Συνθήκη του Μάαστριχτ η οποία, ως γνωστόν, ισχύει από 1ης Νοεμβρίου 1993 μ.Χ. προβλέπει για θέματα περιφερειακού επιπέδου την Επιτροπή των Περιφερειών.⁵

Η Επιτροπή των Περιφερειών έχει συσταθεί από την Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, που κυρώθηκε με τον Ν. 2077/1992 βάσει του άρθρου 28 του ισχύοντος Συντάγματος της Ελλάδος.

Μερικές εκ των σχετικών ρυθμίσεων περί της Επιτροπής Περιφερειών έχουν ως εξής:

Η Επιτροπή Περιφερειών περιλαμβάνει 222 Μέλη, κατά την εξής αναλογία: Αυστρία 12, Βέλγιο 12, Γαλλία 24, Γερμανία 24, Δανία 9, Ελλάδα 12, Ηνωμένο Βασίλειο 24, Ιρλανδία 9, Ισπανία 21, Ιταλία 24, Λουξεμβούργο 6, Ολλανδία 12, Πορτογαλία 12, Σουηδία 12, Φινλανδία 9.

Τα Μέλη, και οι Αναπληρωτές τους διορίζονται από το Συμβούλιο έπειτα από σχετικές προτάσεις των Κρατών Μελών, για θητεία τεσσάρων ετών (άρθρο 198 Συνθ. Μάαστριχτ).

Η Επιτροπή των Περιφερειών, βάσει ειδικού προσθέτου Πρωτοκόλλου, διαθέτει κοινή οργανωτική δομή με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

Η Επιτροπή των Περιφερειών συνέταξε και ενέκρινε τον Μάιο του έτους 1994 μ.Χ. (3η Σύνοδος Ολομελείας, 17, 18 Μαΐου 1994) τον εσωτερικό της Κανονισμό, στο οποίο ρυθμίζονται οι διαδικασίες και τα θέματα που αφορούν στην συγκρότηση της Επιτροπής των Περιφερειών και, κυρίως, τα θέματα της Ολομελείας, του Προεδρείου, του Γραφείου, των Ειδικών Επιτροπών και της Γενικής Γραμματείας. Ο Κανονισμός εγκρίθηκε από το Συμβούλιο της Ε.Ε. κατά την 1759η Συνεδρίασή του της 25ης Μαΐου

⁵ Βλ. Κωνσ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: *Περιφερειακή Διοίκηση και Τοπική Αυτοδιοίκηση*. Τόμ. Α'. Γ' έκδ. Αθήναι, 1995, σ. 57 επόμ.

1994 μ.Χ. τροποποιήθηκε εν συνεχεία από την Επιτροπή των Περιφερειών κατά την Σύνοδο της Ολομέλειας της 1ης και 2ας Φεβρουαρίου του έτους 1995 μ.Χ. και εγκρίθηκε τελικώς από το Συμβούλιο της Ε.Ε. κατά την 1833η Συνεδρίασή του της 10ης Μαρτίου 1995 μ.Χ.

Το Προεδρείο της Επιτροπής των Περιφερειών εκλέγεται για περίοδο δύο ετών και απαρτίζεται από 36 Μέλη, στα οποία συμπεριλαμβάνονται ο Πρόεδρος, ο πρώτος Αντιπρόεδρος και ανά ένα Μέλος από κάθε Χώρα Μέλος με το αξίωμα Αντιπροέδρου. Πρώτος Πρόεδρος της Επιτροπής των Περιφερειών εξελέγη ο Γάλλος Jacques Blanc (1994), Πρόεδρος του Περιφερειακού Συμβουλίου του Languedoc-Roussillon.

Τα Μέλη της Επιτροπής Περιφερειών κατανέμονται και σε Επιτροπές και Υποεπιτροπές, οι οποίες έχουν ως εξής:

Επιτροπή Α': Οικονομική, Περιφερειακή Ανάπτυξη, Περιφερειακά και Τοπικά Οικονομικά.

Υποεπιτροπή: Περιφερειακά και Τοπικά Οικονομικά.

Επιτροπή Β': Χωροταξία της Υπαιθρου, Θήρα, Αλιεία, Γεωργία, Δάση, Θάλασσα, Ορεινές Περιοχές.

Υποεπιτροπή: Τουρισμός, Ύπαιθρος.

Επιτροπή Γ': Μεταφορές, Δίκτυα Επικοινωνιών.

Υποεπιτροπή: Τηλεπικοινωνίες.

Επιτροπή Δ': Αστικές πολιτικές.

Επιτροπή Ε': Χωροταξία, Περιβάλλον, Ενέργεια.

Επιτροπή ΣΤ': Εκπαίδευση, Κατάρτιση.

Επιτροπή Ζ': Ευρώπη των Πολιτών, Έρευνα, Πολιτισμός, Νεολαία, Καταναλωτές.

Υποεπιτροπή: Νεολαία, Αθλητισμός.

Υποεπιτροπή: Νεολαία, Αθλητισμός.

Επιτροπή Η': Κοινωνική Πολιτική, Δημόσια υγεία, Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή.

Ειδική Επιτροπή: Θεσμικά θέματα.

Τα Μέλη της Επιτροπής των Περιφερειών δεν επιτρέπεται να δεσμεύονται από καμία επιτακτική εντολή. Ασκούν τα καθήκοντά τους με πλήρη ανεξαρτησία, προς το γενικό συμφέρον της Κοινότητας. Το Συμβούλιο ή η Επιτροπή ζητούν την γνώμη της Επιτροπής Περιφερειών στις περιπτώσεις που προβλέπονται στην Συνθήκη καθώς και σε κάθε περίπτωση που το Συμβούλιο ή η Επιτροπή το κρίνει σκόπιμο.⁶

Οι τομείς για τους οποίους είναι υποχρεωτική η Γνωμοδότηση της Επιτροπής Περιφερειών αναφέρονται σε πέντε Κοινοτικές Πολιτικές:

Άρθρο 126 παράγρ. 4: θέματα παιδείας.

Άρθρο 128 παράγρ. 5: ανάπτυξη του πολιτισμού των Κρατών Μελών.

6. Βλ. και ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ, ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ. Επιστ. Υπεύθ. Κ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Αθήναι, 1995, τ. 2, σ. 97 επόμενα.

Άρθρο 129 παράγρ. 4: θέματα δημόσιας υγείας.

Άρθρο 129 Β, Γ, Δ: δημιουργία και ανάπτυξη διευρωπαϊκών δικτύων έργων υποδομής για μεταφορές, τηλεπικοινωνίες, ενέργεια.

Άρθρο 130: θέματα οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, διαρθρωτικών Ταμείων, Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Εκ των πολλών και σημαντικών Γνωμοδοτήσεων της Επιτροπής Περιφερειών αναφέρονται εδώ οι γνωμοδοτήσεις για την «Πρόταση Κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για τις διατάξεις εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΚ) για την Ίδρυση του Ταμείου Συνοχής», 1994, για την «Πρόταση ανακοίνωσης προς τα Κράτη Μέλη για τις αστικές περιοχές (URBAN) εν σχέσει προς τις δράσεις κοινοτικής πρωτοβουλίας στο πλαίσιο των Διαρθρωτικών Ταμείων», 1994, για το «Πράσινο Βιβλίο - Προσφυγή των καταναλωτών στην Δικαιοσύνη και ρύθμιση των διαφορών κατανάλωσης στην εσωτερική αγορά», 1994, για την Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο την «Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας», 1995, για τον «Ευρωπαϊκό Χάρτη ορεινών περιοχών», 1995, για τις «Καινοτόμες ενέργειες στα πλαίσια των Διαρθρωτικών Ταμείων 1995-1999 - Κατευθυντήριες γραμμές για την δεύτερη σειρά ενεργειών σύμφωνα με το άρθρο 10 του ΕΤΠΑ», 1995, για τις «Επιπτώσεις της κοινής αλιευτικής πολιτικής στις περιφέρειες», 1996, για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τα νέα περιφερειακά προγράμματα για τους στόχους 1 και 2 της κοινής διαρθρωτικής πολιτικής» 1996 κ.ά.

Πέραν αυτών η Επιτροπή περιφερειών δύναται να εκφέρει γνώμη και με ιδική της πρωτοβουλία στις περιπτώσεις που το κρίνει σκόπιμο.

Σημειώνεται, ότι η Επιτροπή Περιφερειών είναι ο μόνος νέος πολιτικός θεσμός που συνεστήθη υπό της Συνθήκης του Μάαστριχτ και ο καθορισμός του τρόπου λειτουργίας της, των αρμοδιοτήτων της και των πόρων της απετέλεσαν αντικείμενα επίμονων και μακρών διαβουλεύσεων μεταξύ των Ευρωπαίων Εταίρων, της Γερμανίας ασκησάσης την μεγαλύτερη δυνατή «πίεση» για την συγκρότησή της.

Με την θέση της Γερμανίας είχαν συνταχθεί τότε το Βέλγιο και η Ισπανία, ενώ η Ελλάδα επέδειξε μία «ευμενή ουδετερότητα» επί του θέματος και το Ηνωμένο Βασίλειο αντετάχθη στην Συγκρότηση της Επιτροπής.

Εκ των αρνητικών⁷ στοιχείων, που προσάπτονται στην Επιτροπή Περιφερειών ως κυριώτερο θεωρείται η ανομοιογενής σύνθεσή της, δεδομένου, ότι πολλές Χώρες θα εκπροσωπούνται στην Επιτροπή με άτομα τα οποία έχουν ασκήσει, λόγω του ισχύοντος στις εν λόγω Χώρες διοικητικού συστήματος, ύψιστα αξιώματα (Πρωθυπουργού, Υπουργού και ταυτοχρόνως π.χ. Προέδρου Περιφερειακών Συμβουλίων, διαθέτοντα κατ' αυτόν τον τρόπο πολιτική «ισχύ» και σημαντική εμπειρία επί θεμάτων Πε-

7. Βλ. Σχεπκώς: Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Περιφερειακή Διοίκηση - Τοπική Αυτοδιοίκηση. Τόμ. Α'. Γ' έκδ. Αθήναι, 1996, σελ. 58 επόμ.

ριφερειών) εν αντιθέσει προς εκπροσώπους άλλων Χωρών (π.χ. Ελλάδα), οι οποίοι θα προέρχονται από κατώτερες Περιφερειακές ή Τοπικές Δομές π.χ. Δήμους.

Πάντως, προσδοκάται, ότι η συγκρότηση της Επιτροπής περιφερειών θα επιδράσει ευμενώς σε Χώρες (π.χ. Ελλάδα, Ιρλανδία, Ολλανδία) με υποτυπώδη ανάπτυξη ιδίως του β' ή γ' βαθμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης, λόγω της εντός των πλαισίων λειτουργίας της Επιτροπής αναμενομένης ανταλλαγής εμπειριών.

Σε σχέση, τέλος, με το «πολιτικό βάρος» της νέας Επιτροπής εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης σημειώνεται, ότι αυτό εξαρτάται εν πολλοίς από το είδος και το εύρος των πρωτοβουλιών της, εντός και «πέραν» των αρμοδιοτήτων της βάσει των άρθρων 198 Α, 198 Β και 198 Γ της Συνθήκης του Μάαστριχτ και μάλιστα υπό το κρατούν «ευμενές» κλίμα, ότι είναι η Περιφέρεια πλέον και όχι ο Νομός που μπορεί να συμμετάσχει κατά τρόπο περισσότερο αποτελεσματικό στις σύγχρονες διαδικασίες κοινωνικής και οικονομικής αποκέντρωσης επί Εθνικού ή Κοινοτικού Επιπέδου.

Αλλά και οι ίδιοι οι «ενδιαφερόμενοι» και εννοώ τις εγκαθιδρυμένες ήδη σε Περιφερειακό ή Τοπικό επίπεδο Αρχές, οι ενασχολούμενοι με τοπικού ενδιαφέροντος υποθέσεις έχουν ήδη συγκροτήσει αντίστοιχες Οργανώσεις με στόχο την λυσιτελή παρέμβασή τους στην διαμόρφωση των σχετικών ρυθμίσεων, μερικές των οποίων έχουν ήδη αναφερθεί.

Κάτω από τις συνθήκες αυτές, οι επί μέρους Χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν λάβει ήδη ή δρομολογούν τα αναγκαία σχετικά μέτρα.

Ελλείπει χώρου αναφέρονται εδώ συνοπτικώς σχετικά στοιχεία για τέσσερες Χώρες, το Βέλγιο, την Γαλλία, την Ιταλία και βεβαίως την Ελλάδα και ακολουθεί σειρά προτάσεων.

ΒΕΛΓΙΟ

Συνταγματικές ρυθμίσεις

Το ισχύον Σύνταγμα του Βελγίου⁸ προβλέπει ειδικές ρυθμίσεις για την Επαρχιακή, Κοινοτική και Περιφερειακή Οργάνωση της Χώρας, η οποία περιλαμβάνει βασικώς τρεις Περιφέρειες: της Βαλλωνίας, της Φλαμανδίας, των Βρυξελλών και την μικρή Περιφέρεια της Deutschsprachige Gemeinschaft.

Χρησιμοποιούμενοι όροι. Νομικό περιεχόμενο

Οι χρησιμοποιούμενοι όροι σχετικώς με τις διοικητικές διαιρέσεις είναι οι ακόλουθοι (με το αντίστοιχο περιεχόμενο):

Περιφερειακές Εδαφικές Ενότητες: περιλαμβάνουν τις Περιφέρειες, με την έννοια που δίδεται και στην Ελλάδα στον σχετικό όρο.

Ενδιάμεσες Εδαφικές Ενότητες: περιλαμβάνουν τις Επαρχίες (εννέα τον αριθμό), οι οποίες υποδιαιρούνται σε Διαμερίσματα και Καντόνια (απλές διοικητικές περιφέρειες).

⁸ Βλ. Κωνσι. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: *Περιφερειακή Διοίκηση - Τοπική Αυτοδιοίκηση. Τόμ. Α' Γ' έκδ. Αθήναι, 1996, σ. 15 επόμ.*

Εδαφικές Ενότητες Βάσης: περιλαμβάνουν τους Δήμους και τις Μείζονες Περιοχές και Ομοσπονδίες Δήμων. Η Μείζων Περιοχή (AGGLOMERATION) αποτελεί Δημόσια Αρχή ενδιαμέσου επιπέδου, που περιλαμβάνει την πόλη και την περιοχή της, ενώ οι Ομοσπονδίες Δήμων (FEDERATIONS DE COMMUNES) αποτελούν Δημόσια Αρχή, προερχόμενη από την ένωση Δήμων.

Οι πρόσφατες νομοθετικές εξελίξεις

Κατ' εφαρμογήν της συνταγματικής επιταγής του άρθρου 108 για την αποκέντρωση (κρατικών) αρμοδιοτήτων προς τους Τοπικούς Οργανισμούς, έχει εκδοθεί σειρά νόμων, όπως οι νόμοι της 23/7/1971 (συγχώνευση Δήμων, τροποποίηση ορίων των Δήμων κ.λ.), της 26/7/1972 (οργάνωση των Μειζόνων Περιοχών και των Ομοσπονδιών των Δήμων «οι οποίες είναι νέες οντότητες αναλαβούσες σε υπερτοπικό επίπεδο καθήκοντα, που οι δήμοι δεν είναι πλέον σε θέση να εκπληρώσουν μόνοι τους» κ.λ.), της 30/12/1975 (κατάργηση Ομοσπονδιών Περιφερειακών Δήμων κ.λ.), της 5/7/1979 (δημιουργία προσωρινών Κοινοτικών και Περιφερειακών Οργανισμών) (Περιφέρεια Βρυξελλών), της 8/8/1982 (οργάνωση Περιφερειών Βαλλωνίας και Φλαμανδίας), της 1/6/1989 (οργάνωση της Περιφέρειας Βρυξελλών) κ.ά.

Αρμοδιότητες των Περιφερειών

Η κρατούσα «αρχή» σε σχέση με τις αρμοδιότητες των Περιφερειών είναι εκείνη της παραχώρησης σ' αυτές αποκλειστικών αρμοδιοτήτων, πλην ελαχίστων περιπτώσεων κατά τις οποίες υπάρχει ενίοτε μία ανάθεση αρμοδιοτήτων από κοινού στην Εθνική και στην Περιφερειακή Εξουσία.

Οι αποκλειστικές αρμοδιότητες των Περιφερειών ρυθμίζονται μέσω Διαταγμάτων, εχόντων εντός των ορίων των Περιφερειών ισχύ νόμου, και διά των οποίων είναι ακόμη δυνατή (υπό προϋποθέσεις) και η τροποποίηση ή συμπλήρωση εθνικών νόμων.

Μεταξύ των κυριωτέρων αρμοδιοτήτων των Περιφερειών συγκαταλέγονται θέματα περιβάλλοντος: ποιότητα ζωής, διευθέτηση του χώρου, διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος κ.ά., χωροταξίας και κατοικίας, δημόσια έργα κ.λ.

Όργανα των Περιφερειών

Τα Όργανα τα οποία προβλέπονται για την άσκηση των αρμοδιοτήτων των Περιφερειών δεν είναι όμοια για όλες τις βελγικές Περιφέρειες. Έτσι, στην Περιφέρεια Βαλλωνίας υπάρχουν δύο Συμβούλια και δύο Εκτελεστικά Σώματα, ανά ένα για την Communauté και για την Région και το Εκτελεστικό (Σώμα) της Περιφέρειας περιλαμβάνει έξι Μέλη, τα οποία είναι οι Υπουργοί της Περιφέρειας της Βαλλωνίας.

Στην Περιφέρεια Φλαμανδίας: υπάρχει μόνον ένα Συμβούλιο εξ 185 Μελών αιρετών και ένα Εκτελεστικό (Σώμα) εξ 9 Μελών κοινό για την Communauté και για την Région και η Περιφέρεια Βρυξελλών διαθέτει από τον Ιούνιο του έτους 1989 ίδιο Περιφερειακό Συμβούλιο και ίδιο Εκτελεστικό (Σώμα).

Συνεχίζεται....